

الصيام في المرض وقضاؤه: روزه در بیماری و قضای آن:

س ۵۱ / یصح الصوم من المريض ما لم يستضر به، من يحدد ذلك الضرر المكلف نفسه أو الطبيب المتخصص، وماذا لو اختلفوا في التشخيص، وهل يقبل قوله وإن كان المكلف يظن بخلافه؟

پرسش ۵۱:

روزه گرفتن بیمار تا هنگامی که ضرری به او نرسد صحیح است. چه کسی این ضرر را تعیین می‌کند؟ خود مکلف یا پزشک متخصص؟ و اگر اختلاف در تشخیص پیش آمد چطور؟ آیا نظر متخصص پذیرفته می‌شود، حتی اگر مکلف گمانی خلاف آن داشته باشد؟

ج/ من يحدد الضرر هو المتخصص أو تجربة المكلف ولو توفر لديه رأي الطبيب المتخصص والتجربة فيمكنه اعتماد أيهما شاء.

پاسخ:

کسی که ضرر را تعیین می‌کند متخصص و یا تجربه مکلف می‌باشد. اگر نظر پزشک متخصص و تجربه برایش فراهم باشد، می‌تواند به هر کدام که صلاح ببیند اعتماد نماید.

س ۵۲ / بخصوص المرض الذي يسقط به الصوم وقضاؤه، هل هو المرض الشديد المؤدي إلى الموت خلال السنة، أو مطلق الحالة المرضية التي تؤدي إلى الموت ولو بعد سنين؟

پرسش ۵۲:

در خصوص مَرَض و بیماری که به خاطر آن، روزه و قضایش ساقط می‌گردد، آیا منظور بیماری وخیمی است که طی آن سال منجر به فوت می‌شود؟ یا به طور مطلق، منظور آن بیماری می‌باشد که منجر به فوت گردد، هر چند پس از سالیانی باشد؟

ج/ في أي حالة مرضية، إذا مرض ولم يتمكن من صيام شهر رمضان أو بعضه واستمر به المرض إلى رمضان آخر سقط عنه قضاء ما فاتته من شهر رمضان السابق وكفر عن كل يوم بمد.

پاسخ:

در هر وضعیتی از بیماری اگر شخص بیمار باشد و نتواند ماه رمضان یا قسمتی از آن را روزه بگیرد و بیماری تا ماه رمضان بعد استمرار یابد، قضای آنچه از ماه

رمضان پیشین از او فوت شده است از عهده‌اش ساقط می‌گردد و به ازای هر روز، یک مُد کفاره می‌دهد.

س ۵۳ / هناك أمراض تطول بعض الشيء أحياناً ويفقد عندها المريض بعض إدراكه كأن يصل به الحال إلى عدم المعرفة بأوقات الصلاة والمفطرات، كالجلطة وما شابه، فهل يسقط عن المريض الصوم والصلاة وقضاؤهما أو يجب على ولده الأكبر تأديتهما عنه؟

پرسش ۵۳:

بیماری‌هایی وجود دارند که گاهی اوقات عوارضی را به همراه دارند و بیمار برخی از ادراکات خود را از دست می‌دهد تا به آنجا می‌رسد که دچار ناتوانی از شناسایی اوقات نماز و مفطرات مانند لخته شدن خون و نظایر آن می‌شود. آیا نماز و روزه و قضای آنها از بیمار ساقط می‌شود؟ یا بر عهده فرزند بزرگترش است تا آنها را انجام دهد؟

ج/ الصيام قد تبين حاله في المسألة أعلاه، فلو استمر مرضه مثلاً خمس سنوات ولم يبرأ فيها ولم يصم شهر رمضان فيها فليس عليه قضاء، ولكن يكفر عن كل يوم بمد، أما الصلاة فلا بد أن يؤديها بما يمكنه ويناسب حاله أو يقضيها إن فاتته أو تقضى عنه أو يتصدق عنه بعد موته، ولا نغفل عن القضاء في ليلة القدر التي تفضل الله بها علينا.

پاسخ:

در مورد روزه در مسئله بالا مشخص شد؛ یعنی به عنوان مثال اگر بیماری او تا پنج سال ادامه داده باشد و بیماری‌اش برطرف نشد، قضا بر عهده‌اش نیست ولی به ازای هر روز یک مُد طعام کفاره می‌دهد. اما در خصوص نماز، گریزی از به جا آوردن آن به هر صورتی که می‌تواند و مناسب وضعیتش می‌باشد و یا به جا آوردن قضای آنچه از او فوت شده است، نیست؛ یا اینکه به جای او قضا شود، یا پس از مرگش از طرف او صدقه داده شود؛ و ما نباید از نماز قضا در شب قدر که خداوند با آن بر ما مَنّت نهاده است غافل شویم.

س ۵۴ / مطلوب صيام كثير أيام كان في عافية وكذا الصلاة، والآن هو في غير عافية، لأخذه العقاقير كعلاج، فما حكم القضاء أو الكفارة؟

پرسش ۵۴:

روزه‌های زیادی برای قضا کردن دارد؛ از روزهایی که در سلامت بوده است و همچنین نمازهای بسیار. اکنون بیمار است و در حال درمان. حکم قضا و کفاره آنها چیست؟

ج/ المريض الذي في ذمته قضاء صلاة وصيام أيام كان في عافية إذا كان يرجو الشفاء من مرضه يتربص حتى يشفى ويقضي ويكفر، وإذا كان يُكفر بإطعام مساكين فيجب عليه المبادرة حتى قبل الشفاء بإطعام المساكين، وإذا كان مرضه مزمن ولا يستطيع الصيام فيدفع الفدية المعلومة عن كل يوم (٣/٤ كغم) من الطعام.

پاسخ:

بیماری که قضای نماز و روزه روزهای سلامتی بر گردن دارد، اگر امید به بهبودی دارد پس از بهبود یافتن آن را قضا کند و کفاره بدهد و اگر می‌خواهد با إطعام مسکینان کفاره دهد بر او واجب است که حتی قبل از بهبود یافتن اقدام به اطعام مسکینان نماید. اگر بیماری او مُزمن است و نمی‌تواند قضای روزه را به جا آورد فدیة مشخص که برابر با کیلوگرم طعام به ازای هر روز می‌باشد بدهد. اما در خصوص نماز، به هر صورت که می‌تواند قضا کند؛ نشسته یا به هر وضعیتی که حالش یا مریضی‌اش اجازه می‌دهد(۱).

۱- این پاراگراف در اصل عربی کتاب نبود که از پاسخ پاسخهای روشنگر جلد ۲ پاسخ پرسش ۱۵۹ اضافه گردید (مترجم).

س ۵۵/ ما هو المقصود بـ (ذی العطش) الذي يجوز له الإفطار في شهر رمضان والتصدق عن كل يوم بمد من طعام؟

پرسش ۵۵:

منظور از (ذی العطش) (کسی که همیشه عطش دارد و تشنه است) چیست؟ یعنی کسی که می‌تواند در ماه رمضان روزه را بخورد و در برابر هر روز یک مُد طعام صدقه دهد؟

ج/ كل مريض يضره العطش.

پاسخ:

هر بیماری که تشنگی به او ضرر می‌رساند.

* * *